

Dzīve kā hroniska slimība

Dmitrija Krimova izrāde *Piters Pens. Sindroms*, iespējams, ir Anteja atzišanās bezspēcībā, ja viņš atrauts no zemes

SEN neesmu juties tik pretrunīgi kā šobrīd, kad cenšos recenzēt Nacionālā teātra «smagsvaru» *Piters Pens. Sindroms*. Režisora Dmitrija Krimova (69) vārds, protams, fascinē. Viņa izrādēs esmu guvusi neizdzēšamu pieredzi, kad viņš kā prasmīgs arheologs slāni pa slānim attīrījis klasiskus darbus no aizgājušu laiku apsūbējuma un atklājis kaut ko, par kā eksistenci nebija ne nojausmas, bet kas svarīgs tieši «te un tagad».

Vai Krimova ar nepacietību gaidītais iestudējums ir būtisks notikums, kas uzspriodzina zināmo un atklāj tajā jaunas dimensijas? Teiksim, kā savulaik cita no Krievijas nu emigrējuša režisora Kirila Serebrenņikova *Raiņa sapņi* Nacionālajā teātrī, kuros pēkšņi tik skaidri ieraudzīju ģenija laiktelpu – bezgalību un mūžību.

Skaidrs, ka mākslā salīdzinājums nav arguments, tomēr man svarīgi pieminēt *Raiņa sapņus* viena iemesla dēļ: Serebrenņikova ārpusnieka skaatniens bija ieinteresēts un mērķtiecīgi izziņošs, tas bija centrēts uz šejieni, tālab, tam sekojot, tuvais un pazīstamais atklājās vēl kādā iespējamā

Recenzijas autore —
Edīte Tišheizere,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Šajā izrādē
piedzīvotais
mani burtiski
plēš uz pusēm

gaismā. Dmitrijs Krimovs iestudējis savu izrādi «baltā lapā», tā tikpat labi būtu varējusi tapt jebkur citur, un tad *Piters Pens* sauktu savus bijušos puikas un meitenes citu aktieru vārdos, piesauktu kādu vietējo kultūras darbinieku, lietas un vietas, bet no tā nemainītos izrādes vēstījums, kurā izlasīju mākslinieka bezspēcību, kad viņš kā Antejs iz sengrieķu mīta atrauts no zemes. No savas zemes, kas ir ne jau smilts vai māls, bet vispirms kultūras telpa un nodzīvotais laiks.

Šajā izrādē piedzīvotais mani burtiski plēš uz pusēm. Stāsts par Egona Dombrovska atveidoto novecojušo vai mūžīgo Piteru Penu, kurš kopā ar tikpat senilo, Ditas Lūriņas spēlēto laumiņu aizvien no jauna kādam bērnam rāda brīnumpasau-

li, uz kuru atsauc arī savus bijušos rotaļbiedrus, nu jau sirmus vecukus un vecenītes, tiek stāstīts skatuviski krāšņi. Aktieri spēlē ar uzticēšanos un atdevi. Tikai starp šiem brīnumiem ir daudz kas tāds, kas izraisa mani rūgtu pretestību.

Es tiešām pašlaik, 2024. gada sākumā, kad tūlīt sāksies trešais kara gads, nespēju uztvert Puškinu, krievu kultūrsimbolu, kā mākslas un garīguma, un augstāko vērtību mēru, un just līdzīgu viņa nāvei pēc dueļa ar Dantesu, lai cik skaista būtu ziemas ainava, ko *Piters Pens* uz skatuves uzbur meitenītei Miai, pie kuras ieradies.

Tomēr vēl lielāka pretestība man ir pret šā paša dueļa klaunisko attēlojumu, lai kļiedētu Mias skumjas par dzejnieka bojāeju. Jo jokiem britu *Monty Python* stilā, kad pēc slotas šāviena nokūp krāsaini dūmi un upurim rokā paliek norautā kāja, manā galvā ir pavisam cits konteksts, un nospridzināti locekļi neliekas smieklīgi itin nemaz. Nē, es nespēju just līdzīgu mākslinieka sāpēm par viņa zaudēto dzimto kultūrtelpu. Tagad tiešām ne.

Taču es nespēju neatsaukties uz Pītera Pena skumjām par aizplūstošo laiku, kad pietiek viņam iziet no zā-

PIĒTERS PENS. SINDROMS

Nacionālā
teātra Lielajā
zālē. Nākamās
izrādes
10., 15. februārī.
12–40 €.

IR IESAKA

8. FEBRUĀRIS

IZRĀDE. KĀ KĻŪT NELAIMĪGAM? NACIONĀLĀ TEĀTRA JAUNAJĀ ZĀLĒ

Kāpēc būt laimīgam, ja vari būt nelaimīgs? Izrāde piedāvā sarunu ne tikai par dažādām tehnikām, kā radīt viltus problēmas, bet arī par ceļiem, kā izvairīties no problēmu risināšanas un pārvērst tās «mūžīgās ciešanās». Izrādi iestudē provokatīvs jaunās paaudzes režisors no Lietuvas Artūrs Areima.
Bijetes cena 28 un 30 €.
Bilesuparadize.lv

8. FEBRUĀRIS–
24. APRĪLIS

IZSTĀDE. SKĀRIEN-JŪTĪGS DEKORATĪVĀS MĀKSLAS UN DIZAINA MUZEJĀ

Rotu mākslas biedrības veidotajā izstādē apskatāmi 23 autoru darbi. Izstādes ideja balstās stāstos par cilvēkiem, viņu rotām un darbu autoriem. Arī nosaukums raksturo rotas dabu – būt fiziskā saskarē ar cilvēku. Ekspozīcijā izstādīti oriģināldarbi, stāsti par katra dizainera radošo pieredzi un brīdi, kad rota saticas ar jauno īpašnieku.
Lnmm.lv

Ditas Lūriņas spēlētā senilā laumiņa, kas soli soli seko Egonā Dombrovskā novecojušajam Pīteram Penam, ir vēl viens liecinājums par neapurtami aizplūstošo laiku un dzīvi

les, lai nomazgātu rokas, bet atgriezoties mazā Mia izrādās pieaugusi. Jo līdz ar Kārļa Reijera spēlētā Mihaila Čehova ekscentrisko ierašanos man sākās it kā pilnīgi cita izrāde, un tā skāra ļoti dziļi un personiski.

Vienam no puikām atņemtā papes koferītī izrādās vecas filmleņķes – amatieru mājas kino. Jau miruša Andra dzimšanas dienas svinības 1987. gadā. Perfekti restaurēts manas jaunības laiks, atpazīstu modes, kuplās piedurknes, ilgviļņus un polsterētos plecus, dejas, pat tā laika šampanieša glāzes ar platu zelta maliņu.

Kāda viešņa, solidama pārsteigumu, paver durvis uz blakusistabu, un ienāk – Edīte Piafa. *Non, rien de rien. Non, je ne regrette rien...*

Nē. Es nenožēloju neko. Es nevaru nožēlot ne savas muļķības, ne malcus vai nezināšanu. Ne pazemošanos, ne apjukumu un kritienus. Nevaru nožēlot ne savu padomju bērnību un oktobrēna aizrautību, ne pofīgiskos piecniekus zinātniskajā komunismā, ne Atmodas eksistenciālo sajūtu, ka dzīvei nebūs jēgas, ja netiksīm brīvi, ne grīdā dzenošo 90. gadu nabadzību. Neko, jo tikai viss kopā padarījis

mani par to, kas esmu. Un, ja Dmitrija Krimova izrāde manī to visu uzvanda, liek paraudzīties sevī un pagātnē un nenožēlot, vai tad man ir tiesības pārņemt viņam, ka arī viņš nespēj nožēlot dzīvoto dzīvi, kas bijusi tādā laikā un vietā un kuru mainīt nav iespējams? Vai es drīkstu prasīt, lai viņš nolād savu kultūru un savu zemi, kas tagad kļuvusi par jaunuma simbolu, bet bez kuras viņam nav spēka runāt ne par ko citu kā vien zaudējumu un tukšumu?

Jo dzīve ir hroniska slimība, kuru izdziedināt var tikai fināls. ●

9. FEBRUĀRIS

IZSTĀDE. DIVAS JAUNAS IZSTĀDES MĀKSLAS CENTRĀ ZUZEUM

Lielajā zālē līdz 19. maijam apskatāma izstāde *Kur lai paslēpjas!* – vairāk nekā 350 padomju okupācijas gados tapušu Latvijas mākslinieku darbu no Zuzānu, Nacionālā mākslas muzeja, privātajām kolekcijām, kā arī Valsts kinofotofonodokumentu arhīva materiāli. Savukārt Mazajā zālē līdz 28. aprīlim gleznotāja Rūdolfā Piņņa (1902–1992) darbu izstāde *Es dzīvoju krāsās*. Zuzeum.com

9.–10. FEBRUĀRIS

KONCERTS. LNSO, ĻAHOVSKIS UN PELTOKOSKI LIELAJĀ ĢILDĒ

Dirģents Tarmo Peltokoski un pianists Antons Ļahovskis pirmo reizi kopā ar Nacionālo simfonisko orķestri muzicēja 2022. gada janvārī. Koncerts izvērtās tik emocionāli piesātināts un eksplozīvs, ka tika nolemts – par orķestra jauno māksliniecisko vadītāju jākļūst 21 gadu vecajam somam Peltokoski. Abu mūziķu sadarbība turpinās. Biļetes cena 18–50 €. Bilesuparadize.lv